Europos Parlamentas
2019-2024

Teisės reikalų komitetas

2020/2012(INL)

21.4.2020

PRANEŠIMO PROJEKTAS

su rekomendacijomis Komisijai dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų etinių aspektų nuostatų
(2020/2012(INL))

Teisės reikalų komitetas

Pranešėjas: Ibán García Del Blanco

(Iniciatyva. Darbo tvarkos taisyklių 47 straipsnis)

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

PASIŪLYMO DĖL REZOLIUCIJOS PRIEDAS REKOMENDACIJOS DĖL PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO TURINIO 10

A. PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO PRINCIPAI IR TIKSLAI 10

B. PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO DĖL TEISĖKŪROS PROCEDŪRA PRIIMAMO AKTO TEKSTAS 13

AIŠKINAMOJI DALIS 31

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

su rekomendacijomis Komisijai dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų etinių aspektų nuostatų
(2020/2012(INL))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 225 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnį,

– atsižvelgdamas į 2018 m. rugsėjo 28 d. Tarybos reglamentą (ES) 2018/1488 dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės sukūrimo[1],

– atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 6 d. pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl 2021–2027 m. Skaitmeninės Europos programos sudarymo (COM(2018)0434),

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“ (COM(2020)0065),

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“ (COM(2020)0066),

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninės ateities formavimas“ (COM(2020)0067),

– atsižvelgdamas į savo 2017 m. vasario 16 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl robotikai taikomų civilinės teisės nuostatų[2],

– atsižvelgdamas į savo 2017 m. birželio 1 d. rezoliuciją dėl Europos pramonės skaitmeninimo[3],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl autonominių ginklų sistemų[4],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 11 d. rezoliuciją dėl kalbų lygybės skaitmeniniame amžiuje[5],

---

[1] OL L 252, 2018 10 8, p. 1.
[2] OL C 252, 2018 7 18, p. 239.
[3] OL C 307, 2018 8 30, p. 163.
[4] OL C 433, 2019 12 23, p. 86.
[5] Priimti tekstai, P8_TA(2018)0332.

– atsižvelgdamas į savo 2019 m. vasario 12 d. rezoliuciją dėl visapusiškos Europos pramonės politikos dirbtinio intelekto ir robotikos srityje[6],

– atsižvelgdamas į Komisijos sudarytos Aukšto lygio ekspertų grupės dirbtinio intelekto klausimais 2019 m. balandžio 8 d. ataskaitą „Patikimo dirbtinio intelekto etikos gairės“,

– atsižvelgdamas į informacinius pranešimus ir tyrimus, parengtus Mokslo ir technologijų ateities komisijos (STOA) prašymu, vadovaujant Mokslinio perspektyvų tyrimo skyriui, priklausančiam Europos Parlamento tyrimų tarnybai, t. y. „O jeigu algoritmai galėtų laikytis etikos principų?“, „Dirbtinis intelektas *ante portas*: teisiniai ir etiniai pasvarstymai“, „Algoritmų atskaitomybės ir skaidrumo valdymo sistema“, „Ar turėtume bijoti dirbtinio intelekto?“ ir „Dirbtinio intelekto etika: iššūkiai ir iniciatyvos“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 47 ir 54 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto, Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komiteto, Transporto ir turizmo komiteto, Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto, Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto ir Kultūros ir švietimo komiteto nuomones,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2020),

Įžanga

A. kadangi dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, galintys daryti tiesioginį poveikį visiems mūsų visuomenės aspektams, įskaitant pagrindinius socialinius ir ekonominius principus ir vertybes, kuriami labai greitai;

B. kadangi Sąjungai ir jos valstybėms narėms tenka ypatinga atsakomybė užtikrinti, kad šios technologijos prisidėtų prie piliečių gerovės ir bendrų interesų užtikrinimo;

C. kadangi bendros dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo Sąjungoje nuostatos turėtų apsaugoti piliečius nuo galimos rizikos ir skatinti tokių technologijų patikimumą pasaulyje;

D. kadangi Parlamentas atliko išsamų tyrimą ir priėmė keletą pozicijų su šiomis technologijomis susijusiais teisiniais ir etiniais klausimais;

E. kadangi tokie klausimai turėtų būti sprendžiami taikant išsamias ir perspektyvias teisines nuostatas, kurios atspindėtų Sutartyse ir Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintus Sąjungos principus ir vertybes ir suteiktų teisinio tikrumo tiek įmonėms, tiek piliečiams;

F. kadangi siekiant užtikrinti, kad tų nuostatų taikymo sritis būtų tinkama, jos turėtų apimti įvairias technologijas ir jų komponentus, įskaitant algoritmus, programinę įrangą ir jų naudojamus arba sukurtus duomenis;

G. kadangi tos nuostatos turėtų apimti visus atvejus, kai reikia tinkamai atsižvelgti į Sąjungos principus ir vertybes, t. y. atitinkamų technologijų ir jų komponentų kūrimą,

[6] Priimti tekstai, P8_TA(2019)0081.

diegimą ir naudojimą;

H. kadangi norint laikytis suderinto požiūrio į etikos principus, taikomus dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms, reikia užtikrinti, kad Sąjungoje būtų vienodai suprantamos šios sąvokos ir tokios sąvokos kaip algoritmai, programinė įranga, duomenys ar biometrinis atpažinimas;

I. kadangi Sąjungos lygmens veiksmai yra pagrįsti poreikiu vienodai taikyti bendrus etikos principus kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas;

J. kadangi bendri etikos principai yra veiksmingi tik tada, kai nustatomi subjektai, atsakingi už atitikties užtikrinimą, vertinimą ir stebėseną;

K. kadangi kiekviena valstybė narė turėtų įsteigti nacionalinę priežiūros instituciją, atsakingą už atitikties užtikrinimą, vertinimą ir stebėseną, taip pat už tai, kad būtų sudarytos sąlygos diskusijoms ir keitimuisi nuomonėmis, glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene;

L. kadangi Parlamentas ir toliau ragina įsteigti Europos agentūrą, kuri užtikrintų suderinto požiūrio taikymą visoje Sąjungoje ir atsižvelgtų į naujas galimybes ir iššūkius, visų pirma tarpvalstybinio pobūdžio, kylančius dėl vykstančių technologinių pokyčių;

Į žmogų orientuotas ir žmogaus sukurtas dirbtinis intelektas

1. pareiškia, kad kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant atvejus, kai tai daro žmogus, bet jais neapsiribojant, turėtų būti visada paisoma žmogiškojo veiksnio ir priežiūros, taip pat sudaromos sąlygos bet kuriuo metu susigrąžinti žmogaus vykdomą kontrolę;

Rizikos vertinimas

2. mano, kad sprendimas dėl to, ar dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos turi būti laikomi keliančiais didelę riziką, susijusią su etikos principų laikymusi, visada turėtų būti priimamas atlikus nešališką ir reguliuojamą išorinį vertinimą;

Saugos priemonės, skaidrumas ir atskaitomybė

3. tvirtina, kad dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti kuriami užtikrinant saugą, techninį atidumą ir sąžiningumą;

4. pabrėžia esminę paaiškinamumo svarbą siekiant užtikrinti, kad piliečiai pasitikėtų šiomis technologijomis, net jei paaiškinamumo lygmuo yra santykinis atsižvelgiant į technologijų sudėtingumą, ir tai, kad šį aspektą turėtų papildyti galimybė tokias technologijas tikrinti ir atsekti;

Nešališkumas ir nediskriminavimas

5. primena, kad kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar

kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti gerbiamas žmogaus orumas ir užtikrinamas vienodas požiūris į visus;

6. patvirtina, kad galimo šališkumo ir diskriminavimo pasitelkiant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis klausimas turėtų būti sprendžiamas nustatant taisykles, reglamentuojančias jų projektavimo ir naudojimo procesus, nes taikant šį metodą programinė įranga, algoritmai ir duomenys galėtų tapti stipria atsvara šališkumo ir diskriminacijos reiškiniams ir teigiama socialinių pokyčių jėga;

Socialinė atsakomybė ir lyčių pusiausvyra

7. pabrėžia, kad socialiniu požiūriu atsakingas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos turėtų apsaugoti ir skatinti pagrindines mūsų visuomenės vertybes, pvz., demokratiją, įvairią ir nepriklausomą žiniasklaidą, objektyvią ir laisvai prieinamą informaciją, sveikatos apsaugą ir ekonominę gerovę, lygias galimybes, darbuotojų ir socialines teises, kokybišką švietimą, kultūrų ir kalbų įvairovę, lyčių pusiausvyrą, skaitmeninį raštingumą, inovacijas ir kūrybiškumą;

8. siūlo šioje srityje kuo labiau padidinti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų potencialą ir jį ištirti atsakingai vykdant mokslinius tyrimus ir diegiant inovacijas, o tam reikia sutelkti Sąjungos ir jos valstybių narių išteklius;

9. primygtinai reikalauja, kad kuriant, diegiant ir naudojant šias technologijas jokie asmenys nepatirtų sužalojimo ir jiems ar visuomenei nebūtų sukelta jokios žalos;

Aplinka ir tvarumas

10. teigia, jog labai svarbu, kad dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos padėtų siekti darnaus vystymosi, neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ekonomikos tikslų; kuriant, diegiant ir naudojant šias technologijas turėtų būti tausojama aplinka ir dedamos pastangos kuo labiau sumažinti aplinkai per visą jų eksploatavimo ciklą ir visoje jų tiekimo grandinėje daromą žalą;

11. siūlo šioje srityje kuo labiau padidinti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų potencialą ir jį ištirti atsakingai vykdant mokslinius tyrimus ir diegiant inovacijas, o tam reikia sutelkti Sąjungos ir jos valstybių narių išteklius;

12. pabrėžia, kad šių technologijų kūrimas, diegimas ir naudojimas suteikia daug galimybių pasiekti Jungtinių Tautų nustatytus darnaus vystymosi tikslus;

Privatumas ir biometrinis atpažinimas

13. pažymi, kad sparčiai didėja duomenų, įskaitant asmens duomenis, pvz., biometrinius duomenis, kurie gaunami kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, kūrimo ir naudojimo mastas, todėl pabrėžia, kad pagal Sąjungos teisę būtina gerbti piliečių teises į privatumą ir asmens duomenų apsaugą;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad šių technologijų suteikiamą galimybę naudoti asmens duomenis ir ne asmens duomenis siekiant kategorizuoti asmenis ir itin tiksliai auditorijai adresuoti pranešimus, nustatyti asmenų pažeidžiamumą arba panaudoti tikslias

prognozavimo žinias turi atsverti duomenų kiekio mažinimo principai, teisė gauti sprendimo, grindžiamo automatizuotu duomenų tvarkymu, paaiškinimą, integruotoji privatumo apsauga, taip pat proporcingumo, būtinumo ir tikslo ribojimo principai;

15. pabrėžia, kad tais atvejais, kai valdžios institucijos nacionalinės ekstremaliosios situacijos metu, pvz., nacionalinės sveikatos krizės metu, naudoja nuotolinio atpažinimo technologijas, jos visada turėtų būti naudojamos proporcingai, ribotą laiką ir gerbiant žmogaus orumą bei pagrindines teises;

Valdymas

16. pabrėžia, kad tinkamas dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo valdymas, be kita ko, taikant priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama atskaitomybei ir galimos šališkumo bei diskriminacijos rizikos šalinimui, didina piliečių saugumą ir pasitikėjimą šiomis technologijomis;

17. pažymi, kad kuriant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas duomenys naudojami dideliu mastu ir kad tokių duomenų tvarkymas, dalijimasis jais ir prieiga prie jų turi būti reglamentuojami laikantis kokybės, vientisumo, saugumo, privatumo ir kontrolės reikalavimų;

18. pabrėžia, kad reikia užtikrinti tinkamą duomenų, susijusių su pažeidžiamomis grupėmis, pvz., neįgaliaisiais, pacientais, vaikais, mažumoms priklausančiais asmenimis ir migrantais, apsaugą;

Nacionalinės priežiūros institucijos

19. atkreipia dėmesį į pridėtinę vertę, kuri būtų teikiama, jei kiekvienoje valstybėje narėje veiktų nacionalinė priežiūros institucija, atsakinga už etikos principų laikymosi užtikrinimą, vertinimą ir stebėseną kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas;

20. nurodo, kad siekiant užtikrinti darnią tarpvalstybinę veiklą tokios institucijos turėtų palaikyti ryšius ne tik tarpusavyje, bet ir su Europos Komisija ir kitomis atitinkamomis Sąjungos institucijomis, įstaigomis, organais ir agentūromis;

21. ragina tokioms institucijoms pavesti skatinti reguliarius mainus su pilietine visuomene ir inovacijas Sąjungoje, teikiant pagalbą susijusiems suinteresuotiesiems subjektams, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms arba startuoliams;

Europos dirbtinio intelekto agentūra

22. primena, kad 2017 m. vasario 16 d. Parlamento rezoliucijoje su rekomendacijomis Komisijai dėl robotikai taikomų civilinės teisės nuostatų Komisijos prašoma apsvarstyti galimybę paskirti Europos dirbtinio intelekto agentūrą;

23. ragina Komisiją imtis tolesnių veiksmų, susijusių su šiuo prašymu, ypač atsižvelgiant į pridėtinę vertę, kuri būtų teikiama, jei veiktų Sąjungos lygmens įstaiga, koordinuojanti kiekvienos nacionalinės priežiūros institucijos įgaliojimus ir veiksmus, kaip nurodyta ankstesniame poskirsnyje;

24. mano, kad tokia įstaiga ir tolesnėje dalyje nurodytas sertifikavimas ne tik būtų naudingi Sąjungos pramonės plėtrai ir inovacijoms šioje srityje, bet ir padidintų mūsų piliečių informuotumą apie šioms technologijoms būdingas galimybes ir riziką;

Europos atitikties etikos principams sertifikavimas

25. siūlo, kad Europos dirbtinio intelekto agentūra parengtų bendrus kriterijus ir paraiškų teikimo procesą, susijusius su Europos atitikties etikos principams sertifikato išdavimu, gavus bet kurio kūrėjo, diegėjo ar naudotojo prašymą patvirtinti teigiamą atitinkamos nacionalinės priežiūros institucijos atliktą atitikties vertinimą;

Tarptautinis bendradarbiavimas

26. pabrėžia, kad Sąjungos etikos principai, susiję su šių technologijų kūrimu, diegimu ir naudojimu, turėtų būti propaguojami visame pasaulyje bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais ir palaikant ryšius su trečiosiomis šalimis, taikančiomis skirtingus kūrimo ir diegimo modelius;

27. primena, kad šioms technologijoms būdingos galimybės ir rizika yra pasaulinio masto, todėl reikia nuoseklaus požiūrio tarptautiniu lygmeniu, todėl ragina Komisiją dirbti dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis, kad būtų propaguojama ir užtikrinama atitiktis etikos principams;

28. atkreipia dėmesį į minėtosios Europos agentūros pridėtinę vertę ir šiame kontekste;

Baigiamieji aspektai

29. atsižvelgdamas į pirmiau pateiktus svarstymus klausimais, susijusiais su dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų etiniu aspektu, daro išvadą, kad etinis aspektas turėtų būti apibrėžtas kaip principų rinkinys, kuriuo remiantis būtų sukurtos Sąjungos lygmens teisinės nuostatos, kurių laikymąsi prižiūrėtų nacionalinės kompetentingos institucijos, koordinuotų ir stiprintų Europos dirbtinio intelekto agentūra ir kurių būtų tinkamai paisoma ir atitiktis joms būtų sertifikuojama vidaus rinkoje;

30. vadovaudamasis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 225 straipsnyje nustatyta procedūra, prašo Komisijos pateikti pasiūlymą dėl Reglamento dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų, remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu ir atsižvelgiant į priede pateiktas išsamias rekomendacijas;

31. rekomenduoja Europos Komisijai peržiūrėti esamus Sąjungos teisės aktus, taikomus dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms, siekiant atsižvelgti į jų kūrimo spartą pagal priede pateiktas rekomendacijas;

32. mano, kad prašomas pateikti pasiūlymas turėtų finansinių pasekmių, jei būtų įsteigta nauja Europos dirbtinio intelekto agentūra;

33. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją ir pridedamas išsamias rekomendacijas Komisijai ir Tarybai.

PASIŪLYMO DĖL REZOLIUCIJOS PRIEDAS
REKOMENDACIJOS DĖL PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO TURINIO

A. PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO PRINCIPAI IR TIKSLAI

I. Pagrindiniai pasiūlymo principai ir tikslai yra šie:

- didinti pasitikėjimą dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis užtikrinant, kad šios technologijos būtų kuriamos, diegiamos ir naudojamos laikantis etikos normų;
- remti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimą Sąjungoje, be kita ko, padedant įmonėms ir startuoliams įvertinti ir tinkamai atsižvelgti į reguliavimo reikalavimus ir riziką vykstant kūrimo procesui;
- remti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų diegimą Sąjungoje sukuriant tinkamas reguliavimo nuostatas;
- remti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų naudojimą Sąjungoje užtikrinant, kad jie būtų kuriami, diegiami ir naudojami laikantis etikos normų;
- reikalauti užtikrinti geresnius informacijos srautus tarp piliečių ir organizacijose, kuriančiose, diegiančiose ar naudojančiose dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, siekiant užtikrinti, kad šios technologijos atitiktų siūlomo reglamento etikos principus.

II. Šis pasiūlymas apima toliau nurodytas dalis:

- Reglamentą dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų;
- Europos dirbtinio intelekto agentūrą ir Europos atitikties etikos principams sertifikavimą;
- remiamąjį Europos Komisijos vaidmenį;
- priežiūros institucijos kiekvienoje valstybėje narėje atliekamą darbą siekiant užtikrinti, kad etikos principai būtų taikomi dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms;
- suinteresuotųjų subjektų, įskaitant startuolius, įmones, socialinius partnerius ir kitus pilietinės visuomenės atstovus, dalyvavimą ir konsultavimąsi su jais, taip pat jiems teikiamą paramą.

III. Reglamentas dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų grindžiamas šiais principais:

- į žmogų orientuotu ir žmogaus sukurtu dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis;

- dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų keliamos rizikos vertinimu;
- saugos priemonėmis, skaidrumu ir atskaitomybe;
- apsaugos nuo šališkumo ir diskriminacijos priemonėmis;
- socialine atsakomybe ir lyčių pusiausvyra, kiek tai susiję su dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis;
- aplinką tausojančiu ir tvariu dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis;
- privatumo paisymu ir biometrinio atpažinimo naudojimo apribojimais;
- valdymu, kiek tai susiję su dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis, įskaitant tokių technologijų naudojamus arba sukurtus duomenis.

IV. Pagrindiniai Komisijos užduočių elementai, susiję su etikos principų laikymusi kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, yra šie:

- stebėti, kaip įgyvendinamas siūlomas reglamentas;
- didinti informuotumą, teikti informaciją ir dalyvauti mainuose su kūrėjais, diegėjais ir naudotojais visoje Sąjungoje.

V. Europos dirbtinio intelekto agentūra turėtų būti įsteigta remiantis išsamiu Komisijos pasiūlymu, į kurį turėtų būti įtrauktos šios pagrindinės užduotys:

- prižiūrėti siūlomo reglamento taikymą;
- parengti siūlomo reglamento taikymo gaires;
- palaikyti ryšius su priežiūros institucija kiekvienoje valstybėje narėje ir koordinuoti jų įgaliojimus bei užduotis;
- parengti Europos atitikties etikos principams sertifikatą;
- remti reguliarius mainus su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene.

VI. Pagrindinės priežiūros institucijos užduotys kiekvienoje valstybėje narėje turėtų būti:

- įvertinti, ar Sąjungoje kuriamas, diegiamas ir naudojamas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, yra didelės rizikos technologijos;
- stebėti jų atitiktį siūlomame reglamente nustatytiems etikos principams;
- prisidėti prie nuoseklaus siūlomo reglamento taikymo, bendradarbiaujant su kitomis priežiūros institucijomis, Europos Komisija ir kitomis atitinkamomis Sąjungos institucijomis, įstaigomis, organais ir agentūromis;

- nustatyti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų valdymo standartus, be kita ko, palaikant ryšius su kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų ir pilietinės visuomenės atstovų.

VII. Pagrindinis suinteresuotųjų subjektų vaidmuo turėtų apimti bendradarbiavimą su Komisija, Europos dirbtinio intelekto agentūra ir kiekvienos valstybės narės priežiūros institucija.

B. PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO DĖL TEISĖKŪROS PROCEDŪRA PRIIMAMO AKTO TEKSTAS

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų

Atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, kūrimas, diegimas ir naudojimas yra grindžiami naudos visuomenei siekiu. Šios technologijos gali suteikti galimybių ir kelti riziką, taigi šie aspektai turėtų būti sprendžiami ir reglamentuojami parengiant visapusiškas teisines etikos principų nuostatas, kurių turi būti laikomasi visu procesu nuo tokių technologijų sukūrimo ir įdiegimo iki jų naudojimo;

(2) visose valstybėse narėse turėtų būti vienodai laikomasi etikos principų, taikomų Sąjungoje kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, siekiant veiksmingai pasinaudoti šių technologijų teikiamomis galimybėmis ir nuosekliai spręsti su jomis susijusios rizikos klausimus. Turėtų būti užtikrinta, kad šiame reglamente nustatytos taisyklės visoje Sąjungoje būtų taikomos vienodai;

(3) atsižvelgiant į tai, dabartinė Sąjungoje taikytinų taisyklių ir praktikos įvairovė kelia didelį pavojų tiek asmenų gerovės, tiek visuomenės klestėjimo apsaugai, taip pat nuosekliam viso dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų potencialo skatinant ir išsaugant tą gerovę ir klestėjimą tyrimui. Dėl skirtumų, kokiu mastu šioms technologijoms būdingas etinis aspektas, gali kilti kliūčių jas laisvai kurti, diegti ar naudoti Sąjungoje ir tokie skirtumai gali trukdyti vykdyti ekonominę veiklą Sąjungos

lygmeniu, iškraipyti konkurenciją ir trukdyti valdžios institucijoms vykdyti savo įsipareigojimus pagal Sąjungos teisę. Be to, nesant bendrų dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų nuostatų, visiems susijusiems subjektams, t. y. kūrėjams, diegėjams ir naudotojams, kyla teisinis netikrumas;

(4) vis dėlto šiuo reglamentu valstybėms narėms turėtų būti suteikta veiksmų laisvė, be kita ko, dėl to, kaip turi būti vykdomi jų atitinkamų nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimai atsižvelgiant į tikslus, kurių jos turi siekti, kaip nustatyta šiame reglamente;

(5) geografinė minėtų nuostatų taikymo sritis turėtų apimti visus Sąjungoje sukurtus, įdiegtus arba naudojamus dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų komponentus, įskaitant atvejus, kai dalis technologijų galėtų būti už Sąjungos ribų arba jos nebūtų susietos su konkrečia vieta, pavyzdžiui, debesijos kompiuterijos paslaugų atveju;

(6) siekiant taikyti suderintą reguliavimo metodą, būtina Sąjungoje vienodai suprasti tokias sąvokas kaip dirbtinis intelektas, robotika, susijusios technologijos, algoritmai ir biometrinis atpažinimas. Vis dėlto šio reglamento tikslais reikia parengti konkrečias teisines apibrėžtis, nedarant poveikio kitoms apibrėžtims, vartojamoms kituose teisės aktuose ir tarptautinėse jurisdikcijose;

(7) kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti užtikrinama, kad būtų atsižvelgiama į piliečių interesus, ir turėtų būti gerbiamos pagrindinės teisės, nustatytos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija), nusistovėjusioje Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje ir kituose Europos ir tarptautiniuose dokumentuose, kurie taikomi Sąjungoje;

(8) dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos suteikė galimybę mokytis iš duomenų ir patirties, taip pat priimti pagrįstus sprendimus. Tokiems pajėgumams ir toliau turi būti taikoma prasminga žmogaus atliekama peržiūra, sprendimai, įsikišimas ir kontrolė. Dėl tokių technologijų techninio ir operacinio sudėtingumo niekada neturėtų būti užkertamas kelias jų diegėjui ar naudotojui bent jau jas pakeisti ar sustabdyti tais atvejais, kai kyla pavojus, kad nebus laikomasi šiame reglamente nustatytų principų;

(9) bet koks dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, keliantys didelę riziką, kad bus pažeisti saugos, skaidrumo, atskaitomybės, nešališkumo ar nediskriminavimo, socialinės atsakomybės ir lyčių pusiausvyros, aplinkos tausojimo ir tvarumo, privatumo ir valdymo principai, turėtų būti laikomi keliančiais didelę riziką etikos principų laikymosi požiūriu, kai tai yra nacionalinės priežiūros institucijos atlikto nešališko ir reguliuojamo išorinio rizikos

vertinimo išvada;

(10) nepaisant rizikos vertinimo, susijusio su etikos principų laikymusi, dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, keliama rizika visada turėtų būti vertinama remiantis objektyviais kriterijais ir laikantis atitinkamų konkretiems sektoriams skirtų teisės aktų, taikomų įvairiose srityse, pavyzdžiui, sveikatos apsaugos, transporto, užimtumo, teisingumo ir vidaus reikalų, žiniasklaidos, švietimo ir kultūros;

(11) patikimas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti kuriami, diegiami ir naudojami užtikrinant saugą, skaidrumą ir atskaitomybę, remiantis patikimumo, atsparumo, saugumo, tikslumo ir klaidų nustatymo, paaiškinamumo ir tapatybės nustatymo aspektais, be to, tokiu būdu, kad būtų galima laikinai išjungti ir atkurti ankstesnes funkcijas, kai nesilaikoma tų saugos priemonių;

(12) kūrėjai, diegėjai ir naudotojai yra atsakingi už saugos, skaidrumo ir atskaitomybės principų laikymąsi tokiu mastu, kokiu jie susiję su dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas. Kūrėjai turėtų užtikrinti, kad atitinkamos technologijos būtų suprojektuotos ir sukonstruotos laikantis saugos priemonių, o diegėjai ir naudotojai atitinkamas technologijas turėtų diegti ir naudoti visapusiškai laikydamiesi tų priemonių;

(13) kūrėjai ir diegėjai turėtų suteikti naudotojams galimybę susipažinti su visais tolesniais atitinkamų technologijų, visų pirma programinės įrangos, atnaujinimais;

(14) naudotojai turėtų sąžiningai naudoti dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas tokiu mastu, kokiu jų dalyvavimas naudojant tas technologijas turi įtakos atitikčiai šiame reglamente nustatytiems saugos, skaidrumo ir atskaitomybės reikalavimams. Tai visų pirma reiškia, kad jie neturėtų naudoti tų technologijų tokiu būdu, kuris prieštarautų pagal šias teisines nuostatas įtvirtintiems etikos principams ir išvardytiems reikalavimams. Be sąžiningo naudojimo pareigos naudotojams neturėtų būti taikomos jokios kitos pareigos, kurios tenka kūrėjams ir diegėjams, kaip nustatyta šiame reglamente;

(15) piliečių pasitikėjimas dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, priklauso nuo techninių procesų suvokimo ir supratimo. Tokių procesų paaiškinamumo lygis turėtų priklausyti nuo konteksto ir klaidingų ar netikslių tų techninių procesų rezultatų ir padarinių rimtumo ir turi būti pakankamas, kad būtų galima juos užginčyti ir siekti žalos atlyginimo. Tikrinimo galimybė ir atsekamumas turėtų padėti spręsti galimo tokių technologijų nesuprantamumo

problemą;

(16) visuomenės pasitikėjimas dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, priklauso nuo to, kokiu mastu atitinkamomis technologijomis suteikiama galimybė jas įvertinti, patikrinti ir atsekti. Kūrėjai, kai tai būtina atsižvelgiant į jų dalyvavimo mastą, turėtų užtikrinti, kad šios technologijos būtų suprojektuotos ir sukonstruotos taip, kad būtų galima užtikrinti tokį vertinimą, tikrinimą ir atsekamumą. Diegėjai ir naudotojai turėtų užtikrinti, kad dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos būtų diegiamos ir naudojamos visapusiškai laikantis skaidrumo reikalavimų ir sudarant sąlygas auditui ir atsekamumui;

(17) programinės įrangos, algoritmų ir duomenų lemiamas šališkumas ir diskriminacija yra neteisėti ir su tuo turėtų būti kovojama reglamentuojant jų projektavimo ir naudojimo procesus;

(18) programinė įranga, algoritmai ir duomenys, naudojami arba kuriami taikant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, turėtų būti laikomi šališkais, jei, pavyzdžiui, jų rezultatai bet kurio asmens ar asmenų grupės atžvilgiu yra neoptimalūs, remiantis išankstiniu asmeniniu, socialiniu ar daliniu nusistatymu ir paskesniu duomenų, susijusių su jų savybėmis, tvarkymu;

(19) laikantis Sąjungos teisės, programinė įranga, algoritmai ir duomenys, naudojami arba sukuriami taikant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, turėtų būti laikomi diskriminaciniais, jei naudojant tokias technologijas su asmeniu ar asmenų grupe elgiamasi skirtingai, be kita ko, jie patenka į nepalankią padėtį, palyginti su kitais asmenimis, dėl tokių priežasčių, kaip jų asmeninės savybės, nesant objektyvaus ar pagrįsto pateisinimo;

(20) laikantis Sąjungos teisės, teisėti tikslai, kuriais galėtų būti objektyviai pateisinamas bet koks skirtingas požiūris į asmenis ar asmenų grupes, yra visuomenės saugos, saugumo ir sveikatos apsauga, nusikalstamų veikų prevencija, asmens teisių ir laisvių apsauga, sąžiningas atstovavimas ir objektyvūs profesiniai reikalavimai;

(21) dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, turėtų veikti tvarios pažangos pagrindu. Tokios technologijos turėtų visapusiškai padėti siekti Jungtinių Tautų nustatytų darnaus vystymosi tikslų, kad ateities kartos galėtų klestėti. Šios technologijos gali padėti stebėti tinkamą pažangą remiantis tvarumo ir socialinės sanglaudos rodikliais ir naudojant atsakingai vykdomų mokslinių tyrimų ir inovacijų priemones, kurioms reikia sutelkti Sąjungos ir jos valstybių narių išteklius siekiant remti projektus, kuriais siekiama tų tikslų, ir į juos investuoti;

(22) kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami ar kuriami

taikant tokias technologijas, jokie asmenys neturėtų patirti sužalojimo ir jiems ar visuomenei neturėtų būti sukelta jokios žalos. Todėl tokios technologijos turėtų būti kuriamos, diegiamos ir naudojamos užtikrinant socialinę atsakomybę;

(23) šio reglamento tikslais kūrėjams, diegėjams ir naudotojams atsakomybė už bet kokį asmenų sužalojimą ar žalą, padarytą asmenims ir visuomenei, turėtų būti taikoma tokiu mastu, kokiu jie yra susiję su atitinkamu dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis;

(24) visų pirma, turėtų būti laikoma, kad kūrėjai, priimantys sprendimus, kuriais nustatoma ir kontroliuojama dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo eiga ar būdas, taip pat jų diegimo procese dalyvaujantys diegėjai, atliekantys operacinę ar valdymo funkciją, paprastai turėtų būti atsakingi už tai, kad būtų išvengta tokio sužalojimo ar žalos, visų pirma atitinkamai nustatydami tinkamas priemones kūrimo proceso metu ir visapusiškai laikydamiesi tokių priemonių diegimo etapu;

(25) socialiniu požiūriu atsakingas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, gali būti apibrėžiami kaip technologijos, kuriomis apsaugomi ir skatinami įvairūs visuomenės aspektai, visų pirma demokratija, sveikatos apsauga ir ekonominis klestėjimas, lygios galimybės, darbuotojų ir socialinės teisės, įvairi ir nepriklausoma žiniasklaida ir objektyvi bei laisvai prieinama informacija, sudarant sąlygas viešoms diskusijoms, kokybiškam švietimui, kultūrų ir kalbų įvairovei, lyčių pusiausvyrai, skaitmeniniam raštingumui, inovacijoms ir kūrybiškumui. Šios technologijos taip pat kuriamos, diegiamos ir naudojamos tinkamai atsižvelgiant į jų galutinį poveikį fizinei ir psichinei piliečių gerovei;

(26) šios technologijos taip pat turėtų būti kuriamos, diegiamos ir naudojamos siekiant remti socialinę įtrauktį, pliuralizmą, solidarumą, teisingumą, lygybę ir bendradarbiavimą, o jų potencialas šioje srityje turėtų būti kuo labiau padidintas ir ištirtas vykdant mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus. Todėl Sąjunga ir jos valstybės narės turėtų sutelkti savo išteklius tokiems projektams remti ir investuoti į juos;

(27) projektai, susiję su dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų potencialu sprendžiant socialinės gerovės klausimą, turėtų būti įgyvendinami remiantis atsakingai vykdomomis mokslinių tyrimų ir inovacijų priemonėmis, siekiant nuo pat pradžių užtikrinti tų projektų atitiktį etikos principams;

(28) kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti atsižvelgiama į jų aplinkosauginį pėdsaką ir neturėtų būti daroma žala aplinkai per visą jų eksploatavimo ciklą ir visoje jų tiekimo grandinėje. Todėl tokios technologijos turėtų būti kuriamos, diegiamos ir naudojamos aplinką tausojančiu būdu, kuris padėtų siekti neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ekonomikos tikslų;

(29) šio reglamento tikslais kūrėjai, diegėjai ir naudotojai turėtų būti laikomi atsakingais už bet kokią aplinkai padarytą žalą tokiu mastu, kokiu jie dalyvauja kuriant, diegiant ar naudojant atitinkamą dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas;

(30) visų pirma, turėtų būti laikoma, kad kūrėjai, priimantys sprendimus, kuriais nustatoma ir kontroliuojama dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo eiga ar būdas, taip pat jų diegimo procese dalyvaujantys diegėjai, atliekantys operacinę ar valdymo funkciją, paprastai turėtų būti atsakingi už tai, kad būtų išvengta tokios žalos, visų pirma atitinkamai nustatydami tinkamas priemones kūrimo proceso metu ir visapusiškai laikydamiesi tokių priemonių diegimo etapu;

(31) šios technologijos taip pat turėtų būti kuriamos, diegiamos ir naudojamos padedant siekti aplinkos apsaugos tikslų, pavyzdžiui, mažinti atliekų susidarymą ir anglies pėdsaką, užkirsti kelią klimato kaitai ir išvengti aplinkos būklės blogėjimo, o jų potencialas šioje srityje turėtų būti kuo labiau padidintas ir ištirtas vykdant mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus. Todėl Sąjunga ir valstybės narės turėtų sutelkti savo išteklius tokiems projektams remti ir investuoti į juos;

(32) projektai, susiję su dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų potencialu sprendžiant aplinkosaugos problemas, turėtų būti vykdomi remiantis atsakingai vykdomomis mokslinių tyrimų ir inovacijų priemonėmis, siekiant nuo pat pradžių užtikrinti tų projektų atitiktį etikos principams;

(33) Sąjungoje kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, turėtų būti visiškai gerbiamos piliečių teisės į privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Visų pirma, šių technologijų kūrimas, diegimas ir naudojimas turėtų atitikti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679[1] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/58/EB[2];

(34) naudojant nuotolinio atpažinimo technologijas, pavyzdžiui, biometrinį atpažinimą, siekiant automatiškai nustatyti asmenų tapatybę, reikėtų tinkamai atsižvelgti į dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, naudojimo etines ribas. Kai valdžios institucijos šias technologijas naudoja nacionalinės ekstremaliosios situacijos metu, pavyzdžiui, nacionalinės sveikatos krizės metu, toks naudojimas turėtų būti proporcingas ir turėtų būti nustatyti tokio naudojimo kriterijai, kad būtų galima nustatyti, ar, kada ir kaip tai turėtų būti vykdoma, ir šios technologijos turėtų būti naudojamos paisant psichologinio ir socialinio bei kultūrinio poveikio ir deramai

---

[1] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

[2] 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

atsižvelgiant į žmogaus orumą ir Chartijoje nustatytas pagrindines teises;

(35) vykdant atitinkamais standartais grindžiamą valdymą didinamas saugumas ir skatinamas piliečių pasitikėjimas dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, kūrimu, diegimu ir naudojimu;

(36) kaip atitinkamo esamo valdymo standartus galima nurodyti, pavyzdžiui, Europos Komisijos įsteigtos Aukšto lygio ekspertų grupės dirbtinio intelekto klausimais parengtas patikimo dirbtinio intelekto etikos gaires ir kitus techninius standartus, kuriuos Europos lygmeniu priėmė Europos standartizacijos komitetas (CEN), Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas (CENELEC) ir Europos telekomunikacijų standartų institutas (ETSI), o tarptautiniu lygmeniu – Tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO) ir Elektros ir elektronikos inžinierių institutas (IEEE);

(37) keitimasis duomenimis ir jų naudojimas tais atvejais, kai dalyvauja daug dalyvių, yra opus klausimas, todėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimas, diegimas ir naudojimas turėtų būti reglamentuojamas taikant atitinkamus standartus ir protokolus, atspindinčius kokybės, vientisumo, saugumo, privatumo ir kontrolės reikalavimus. Duomenų valdymo strategijoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama tokių duomenų tvarkymui, dalijimuisi jais ir prieigai prie jų, įskaitant tinkamą jų valdymą ir atsekamumą, ir užtikrinama tinkama duomenų, priklausančių pažeidžiamoms grupėms, įskaitant neįgaliuosius, pacientus, vaikus, mažumų atstovus ir migrantus, apsauga;

(38) veiksmingas šiame reglamente nustatytų etikos principų taikymas iš esmės priklausys valstybės narės paskirtos nepriklausomos valdžios institucijos, kuri veiks kaip priežiūros institucija. Kiekviena nacionalinė priežiūros institucija visų pirma turėtų būti atsakinga už dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, kurie, atsižvelgiant į šiame reglamente nustatytus įpareigojimus, laikomi keliančiais didelę riziką, atitikties vertinimą ir stebėseną;

(39) kiekviena nacionalinė priežiūros institucija taip pat atsako už šių technologijų valdymo reguliavimą. Todėl joms tenka svarbus vaidmuo skatinant Sąjungos piliečių pasitikėjimą ir didinant jų saugumą, taip pat kuriant demokratinę, pliuralistinę ir lygiateisę visuomenę;

(40) nacionalinės priežiūros institucijos turėtų iš esmės ir reguliariai bendradarbiauti viena su kita, taip pat su Europos Komisija ir kitomis atitinkamomis Sąjungos institucijomis, įstaigomis, organais ir agentūromis, kad būtų užtikrinta darni tarpvalstybinė veikla ir sudarytos sąlygos nuosekliai kurti, diegti ir naudoti šias technologijas Sąjungoje laikantis šiame reglamente nustatytų etikos principų;

(41) nacionalinės priežiūros institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų suburta kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų, atstovaujančių, pavyzdžiui, pramonei, įmonėms, socialiniams partneriams, tyrėjams, vartotojams ir pilietinės visuomenės

organizacijoms, ir sukurti pliuralistinį forumą svarstymams ir keitimuisi nuomonėmis, kad būtų parengtos išsamios ir tikslios išvados, kuriomis remiantis būtų galima nustatyti valdymo reglamentavimo gaires;

(42) be to, šios nacionalinės priežiūros institucijos turėtų teikti profesines ir administracines gaires ir paramą kūrėjams, diegėjams ir naudotojams, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms arba startuoliams, susiduriantiems su sunkumais, susijusiais su šiame reglamente nustatytų principų laikymusi;

(43) teikiant pranešimus apie pažeidimus institucijos informuojamos apie galimus ir faktinius Sąjungos teisės pažeidimus, kad būtų užkirstas kelias sužalojimui, žalai ar nuostoliams, kurie kitu atveju būtų patirti. Be to, pranešimų teikimo procedūros gerina informacijos srautus įmonėse ir organizacijose, taip sumažinant riziką, kad bus kuriami turintys trūkumų ar klaidingi produktai ar paslaugos. Įmonės ir organizacijos, kuriančios, diegiančios arba naudojančios dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, turėtų sukurti pranešimų teikimo kanalus, o asmenys, pranešantys apie pažeidimus, turėtų būti apsaugoti nuo atsakomųjų veiksmų;

(44) sparti dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, taip pat techninio mašinų mokymosi, samprotavimo procesų ir kitų technologijų, kuriomis grindžiamas toks kūrimas, plėtra yra nenuspėjama. Todėl tikslinga ir būtina nustatyti peržiūros mechanizmą, pagal kurį Komisija ne tik teiktų reglamento taikymo ataskaitas, bet ir reguliariai teiktų ataskaitas dėl galimo šio reglamento taikymo srities pakeitimo;

(45) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. sukurti teisines nuostatas dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų Sąjungoje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl šio tikslo masto arba poveikio būtų geriau jo siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(46) šiame reglamente numatytų veiksmų Sąjungos lygmeniu būtų geriausia imtis įsteigiant Europos dirbtinio intelekto agentūrą. Tokia įstaiga būtų labai svarbi koordinuojant kiekvienos valstybės narės nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimus ir veiksmus, nustatant objektyvius dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų rizikos vertinimo kriterijus, rengiant ir išduodant atitikties šiame reglamente nustatytiems etikos principams sertifikatus, remiant reguliarius mainus su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene, propaguojant Sąjungos požiūrį, šiuo tikslu pasitelkiant tarptautinį bendradarbiavimą, ir užtikrinant nuoseklų pasaulinį atsaką, atsižvelgiant į šių technologijų teikiamas galimybes ir keliamą riziką.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis
Tikslas

Šiuo reglamentu siekiama sukurti etikos principų, taikomų Sąjungoje kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, reglamentavimo nuostatas.

2 straipsnis
Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas Sąjungoje kuriamam, diegiamam ir naudojamam dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas.

3 straipsnis
Geografinė taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms, kai bet kuri jų dalis kuriama, diegiama ar naudojama Sąjungoje, neatsižvelgiant į tai, ar programinė įranga, algoritmai ar duomenys, naudojami ar kuriami taikant tokias technologijas, yra už Sąjungos ribų arba nėra susieti su konkrečia geografine vieta.

4 straipsnis
Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

a) dirbtinis intelektas – programinės įrangos sistemos, kurios, *inter alia*, renka, apdoroja ir interpretuoja struktūrizuotus ar nestruktūrizuotus duomenis, identifikuoja ir sukuria modelius, kad būtų galima padaryti išvadas arba imtis fizinių ar virtualių veiksmų, remiantis tokiomis išvadomis;

b) robotika – technologijos, suteikiančios mašinoms galimybę atlikti tradiciškai žmonių vykdomas užduotis, be kito ko, taikant dirbtinį intelektą ar susijusias technologijas;

c) susijusios technologijos – technologijos, kurias naudojant programinė įranga gali iš dalies arba visiškai savarankiškai kontroliuoti fizinį arba virtualų procesą, technologijos, kuriomis galima nustatyti asmenų tapatybę arba konkrečias asmenų savybes naudojant jų biometrinius duomenis, ir technologijos, kuriomis kopijuojamos arba kitaip naudojamos žmogaus savybės;

d) programinė įranga – komandų, išreikštų kodu ir būtinų kompiuterio operacijoms atlikti ir

užduotims vykdyti, rinkinys;

e) algoritmai – skaičiavimų ar kitų problemų sprendimo operacijų, kurias vykdydama užduotį atlieka programinė įranga, modelis;

f) duomenys – kaip kodas apibrėžta ir kode saugoma informacija;

g) kūrimas – algoritmų konstravimas ir projektavimas, programinės įrangos rašymas ir projektavimas arba duomenų rinkimas, saugojimas ir tvarkymas dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo ar mokymo tikslais arba siekiant sukurti naują taikomąją programą, skirtą esamam dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms;

h) kūrėjas – fizinis arba juridinis asmuo, priimantis sprendimus, kuriais nustatoma ir kontroliuojama dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo eiga ar būdas;

i) diegimas – dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų eksploatavimas ir valdymas, taip pat jų pateikimas rinkai arba pateikimas naudotojams kitu būdu;

j) diegėjas – fizinis arba juridinis asmuo, dalyvaujantis diegiant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas ir atliekantis eksploatavimo arba valdymo funkciją;

k) naudojimas – bet koks veiksmas, susijęs su dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis, išskyrus kūrimą ar diegimą;

l) naudotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudoja dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas ne kūrimo ar diegimo tikslais;

m) šališkumas – bet koks išankstinis ar dalinis asmeninio ar socialinio pobūdžio nusistatymas asmens ar asmenų grupės atžvilgiu remiantis jų asmeninėmis savybėmis;

n) diskriminacija – bet koks skirtingas požiūris į asmenį ar asmenų grupę remiantis pagrindu, kuris nėra objektyvus ar deramai pagrįstas, ir todėl draudžiamas pagal Sąjungos teisę;

o) sužalojimas arba žala – kūno sužalojimas, emocinė arba psichinė trauma, šališkumas, diskriminacija arba stigmatizavimas, sukrėtimai, kuriuos sukelia įtraukumo ir įvairovės stoka, finansiniai arba ekonominiai nuostoliai, prarasta darbo arba mokymosi galimybė, nepagrįstai apribota pasirinkimo laisvė, neteisingas apkaltinamasis nuosprendis, žala aplinkai ir bet koks Sąjungos teisės pažeidimas, darantis žalingą poveikį asmeniui;

p) valdymas – būdas, kuriuo užtikrinama, kad kūrėjai, diegėjai ir naudotojai nusistatytų aukščiausius standartus ir atitinkamus elgesio protokolus ir jų laikytųsi, remdamiesi formaliu taisyklių, procedūrų ir vertybių rinkiniu, kuris suteikia jiems galimybę tinkamai spręsti etikos klausimus, kai jie iškyla arba prieš jiems iškylant.

5 straipsnis

Dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms taikomi etikos principai

1. Dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, Sąjungoje kuriami, diegiami ir naudojami laikantis šiame reglamente nustatytų etikos principų.

2. Kuriant, diegiant ir naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, užtikrinama visapusiška pagarba žmogaus orumui ir Chartijoje įtvirtintoms pagrindinėms teisėms.

3. Dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, kūrimas, diegimas ir naudojimas turi atitikti piliečių interesus. Visų pirma atsižvelgiama į tokių technologijų potencialą ir jų teikiamas galimybes, visais atvejais paisant būtinybės apsaugoti ir skatinti socialinę, su aplinka susijusią ir ekonominę visuomenės gerovę.

6 straipsnis

Į žmogų orientuotas ir žmogaus sukurtas dirbtinis intelektas

1. Dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, kuriami, diegiami ir naudojami į žmogų orientuotu būdu, siekiant prisidėti prie demokratinės, pliuralistinės ir teisingos visuomenės kūrimo, apsaugant žmonių autonomiškumą ir sprendimų priėmimą bei užtikrinant žmogiškojo veiksnio paisymą.

2. 1 dalyje išvardytos technologijos kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad bet kuriuo metu būtų užtikrinta visapusiška žmogaus vykdoma priežiūra, visų pirma tais atvejais, kai dėl tokio kūrimo, diegimo ar naudojimo kyla rizika, kad bus pažeisti šiame reglamente nustatyti etikos principai.

3. 1 dalyje išvardytos technologijos kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad bet kuriuo metu būtų galima atgauti žmogaus kontrolę, be kita ko, keičiant ar sustabdant tas technologijas, kai dėl tokio kūrimo, diegimo ar naudojimo kyla rizika, kad bus pažeisti šiame reglamente nustatyti etikos principai.

7 straipsnis

Rizikos vertinimas

1. Šio reglamento tikslais dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, keliantys didelę riziką, kad bus pažeisti šiame reglamente nustatyti etikos principai, laikomi didelės rizikos technologijomis.

2. Tais atvejais, kai dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos laikomi didelės rizikos technologijomis, 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos vertina ir stebi tų technologijų atitiktį šiame reglamente nustatytiems įpareigojimams.

3. Nedarant poveikio 1 daliai, dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, rizikos vertinimas atliekamas remiantis objektyviais kriterijais, suderintais Sąjungos lygmeniu, ir laikantis taikytinų sektorinių teisės aktų.

8 straipsnis

Saugos priemonės, skaidrumas ir atskaitomybė

1. Sąjungoje sukurtas, įdiegtas arba naudojamas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, kuriami, diegiami ir naudojami taip, kad nebūtų pažeisti šiame reglamente nustatyti etikos principai. Šios technologijos visų pirma:

a) kuriamos, diegiamos ir naudojamos nuosekliai užtikrinant, kad jomis nebūtų siekiama jokių kitų tikslų ir jas naudojant nebūtų vykdoma jokia kita veikla, išskyrus tuos tikslus ir tą veiklą, kuriems jos buvo sukurtos;

b) kuriamos, diegiamos ir naudojamos užtikrinant atsparumą, kad jomis būtų garantuojamas tinkamas saugumo lygis, taip užkertant kelią bet kokiam techniniam pažeidžiamumui, dėl kurio jos galėtų būti panaudotos nesąžiningais ar neteisėtais tikslais;

c) kuriamos, diegiamos ir naudojamos saugiai, užtikrinant, kad būtų numatytos apsaugos priemonės, kurios apimtų atsarginį planą ir veiksmus, jei kiltų pavojus, kad bus pažeisti šiame reglamente nustatyti etikos principai;

d) kuriamos, diegiamos ir naudojamos užtikrinant pasitikėjimą patikimu jų veiksmingumu siekiant tikslų ir vykdant veiklą, kuriai jos buvo sukurtos, be kita ko, užtikrinant, kad visos operacijos būtų atkuriamos;

e) kuriamos, diegiamos ir naudojamos užtikrinant, kad būtų tiksliai siekiama konkrečių technologijų tikslų ir vykdoma jų veikla; jei atsitiktinių netikslumų išvengti neįmanoma, sistema, pateikdama atitinkamą atsakomybės ribojimo pranešimą, atkreipia diegėjų ir naudotojų dėmesį į galimas klaidas ir netikslumus;

f) kuriamos, diegiamos ir naudojamos lengvai paaiškinama forma, užtikrinant, kad būtų galima peržiūrėti technologijų techninius procesus;

g) kuriamos, diegiamos ir naudojamos užtikrinant, kad jos galėtų įspėti naudotojus, jog jie sąveikauja su dirbtinio intelekto sistemomis, tinkamai atskleisdamos savo pajėgumus, tikslumą ir apribojimus dirbtinio intelekto kūrėjams, diegėjams ir naudotojams;

h) pagal 6 straipsnio 3 dalį kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad neatitikties a–g punktuose nurodytoms saugos priemonėms atveju būtų galima laikinai atjungti atitinkamas technologijas ir grįžti prie ankstesnių funkcijų.

2. Remiantis 6 straipsnio 2 dalimi, 1 dalyje nurodytos technologijos kuriamos, diegiamos ir naudojamos skaidriai ir atsekamai, kad jų elementai, procesai ir etapai būtų dokumentuojami laikantis aukščiausių standartų ir kad 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos galėtų įvertinti, ar tokios technologijos atitinka šiame reglamente nustatytus įpareigojimus. Visų pirma, tų technologijų kūrėjas, diegėjas ar naudotojas atsako už tai, kad būtų laikomasi 1 dalyje nustatytų saugos priemonių, ir gali tai įrodyti.

3. 1 dalyje nurodytų technologijų kūrėjas, diegėjas ar naudotojas užtikrina, kad priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti atitiktį 1 dalyje nustatytoms saugos priemonėms, galėtų patikrinti 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos.

4. Daroma prielaida, kad naudotojai įvykdė šiame straipsnyje nustatytas prievoles, jei dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, naudojami sąžiningai ir jokiu būdu nepažeidžiant šiame reglamente nustatytų etikos principų.

9 straipsnis

Nešališkumas ir nediskriminavimas

1. Programinė įranga, algoritmas ar duomenys, naudojami ar sukurti taikant Sąjungoje sukurtą, įdiegtą ar naudojamą dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, turi būti tokie, kad būtų užtikrinama pagarba žmogaus orumui ir vienodas požiūris į visus.

2. Programinė įranga, algoritmas ar duomenys, naudojami ar sukurti taikant Sąjungoje sukurtą, įdiegtą ar naudojamą dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, turi būti nešališki ir, nedarant poveikio 3 daliai, nediskriminuojantys dėl rasės, lyties, seksualinės orientacijos, nėštumo, negalios, fizinių ar genetinių savybių, amžiaus, priklausymo tautinei mažumai, etninės ar socialinės kilmės, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių pažiūrų ar pilietinio dalyvavimo, pilietybės, civilinės ar ekonominės padėties, švietimo ar teistumo.

3. Nukrypstant nuo 1 ir 2 dalių ir nedarant poveikio Sąjungos teisei, reglamentuojančiai kovą su neteisėta diskriminacija, bet koks skirtingas požiūris į asmenis ar asmenų grupes gali būti pateisinamas tik tuo atveju, jei esama objektyvaus, pagrįsto ir teisėto tikslo, kuris yra proporcingas ir būtinas, ir jei nėra kitos alternatyvos, dėl kurios būtų mažiau pažeidžiamas vienodo požiūrio principas.

10 straipsnis

Socialinė atsakomybė ir lyčių pusiausvyra

1. Dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, Sąjungoje kuriami, diegiami ir naudojami laikantis atitinkamos Sąjungos teisės, principų ir vertybių taip, kad būtų užtikrinti optimalūs socialiniai, aplinkosauginiai ir ekonominiai rezultatai ir kad asmenys nepatirtų jokių sužalojimų arba asmenims ar visuomenei nebūtų padaryta jokia žala.

2. Dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, Sąjungoje kuriami, diegiami ir naudojami užtikrinant socialinę atsakomybę. Tai visų pirma reiškia, kad tokios technologijos:

a) kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad būtų prisidedama prie asmens raidos, kolektyvinės gerovės ir tinkamo demokratijos veikimo gerinimo, nesikišant į politinius procesus, sprendimų priėmimą ir rinkimus ir neprisidedant prie dezinformacijos sklaidos;

b) kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad būtų prisidedama prie teisingos visuomenės kūrimo, padedant gerinti piliečių sveikatą ir gerovę ir skatinant lygybę, šiuo tikslu kuriant ir suteikiant ekonomines, socialines ir politines galimybes ir gerbiant darbuotojų teises;

c) kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad būtų prisidedama prie viešųjų diskusijų, papildomi ir įgalinami žmogaus kognityviniai įgūdžiai, skatinamas kokybiškas švietimas ir propaguojama daugiakalbystė, kartu atspindint Sąjungos kultūrų įvairovę;

d) kuriamos, diegiamos ir naudojamos išlaikant lyčių pusiausvyrą, kad būtų sumažinta lyčių nelygybė suteikiant lygias galimybes visiems;

e) kuriamos, diegiamos ir naudojamos taip, kad būtų prisidedama prie regionų, amžiaus grupių ir socialinių klasių skaitmeninės atskirties mažinimo, skaitmeninio raštingumo ir įgūdžių, inovacijų ir kūrybiškumo skatinimo, kartu gerbiant intelektinės nuosavybės teises.

3. Sąjunga ir jos valstybės narės skatina mokslinių tyrimų projektus, kuriais siekiama pateikti dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis grindžiamus sprendimus, kurių tikslas – propaguoti socialinę įtrauktį, pliuralizmą, solidarumą, teisingumą, lygybę ir bendradarbiavimą.

4. 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos stebi dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba sukuriami taikant tokias technologijas, kūrimo, diegimo arba naudojimo Sąjungoje socialinį poveikį, kad būtų išvengta trikdomojo poveikio socialiniams veiksniams ir santykiams, taip pat socialinių įgūdžių blogėjimo.

11 straipsnis

Aplinkos tausojimas ir tvarumas

1. Dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, Sąjungoje kuriami, diegiami arba naudojami laikantis Sąjungos teisės, principų ir vertybių taip, kad būtų užtikrinti optimalūs aplinką tausojantys rezultatai ir kuo labiau sumažintas aplinkosauginis pėdsakas per visą jų eksploatavimo ciklą ir visą jų tiekimo grandinę, siekiant padėti pasiekti poveikio klimatui neutralumo ir žiedinės ekonomikos tikslus.

2. Sąjunga ir jos valstybės narės skatina ir remia mokslinių tyrimų projektus, kuriais siekiama pateikti dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis grindžiamus sprendimus, kurių tikslas – spręsti aplinkos apsaugos klausimus, pavyzdžiui, susijusius su atliekų susidarymu, anglies pėdsaku, klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimu.

3. 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos vertina dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, palankumą aplinkai ir tvarumą, užtikrindamos, kad būtų imtasi priemonių jų bendram poveikiui, susijusiam su gamtos ištekliais, energijos vartojimu, atliekų gamyba, anglies pėdsaku, klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimu, sušvelninti.

12 straipsnis
Privatumas ir biometrinis atpažinimas

1. Asmens duomenų, įskaitant asmens duomenis, gautus panaudojant ne asmens duomenis ir biometrinius duomenis, tvarkymas pagal šį reglamentą vykdomas remiantis Reglamentu (ES) 2016/679 ir Direktyva 2002/58/EB.

2. Pagal 5 straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai valstybių narių valdžios institucijos, reaguodamos į nacionalinę ekstremaliąją situaciją, diegia arba naudoja nuotolinio atpažinimo technologijas, pavyzdžiui, biometrinį atpažinimą, tos valdžios institucijos užtikrina, kad toks diegimas arba naudojimas būtų apribotas konkrečiais tikslais ir laiko atžvilgiu bei vykdomas tinkamai atsižvelgiant į žmogaus orumą ir Chartijoje įtvirtintas pagrindines teises.

13 straipsnis
Valdymas

1. Kuriant, diegiant arba naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas Sąjungoje laikomasi atitinkamų valdymo standartų, kuriuos pagal Sąjungos teisę, principus ir vertybes nustato 14 straipsnyje nurodytos nacionalinės priežiūros institucijos.

2. Duomenis, naudojamus ar sukurtus taikant Sąjungoje sukurtą, įdiegtą arba naudojamą dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, tvarko kūrėjai, diegėjai ir naudotojai, laikydamiesi 1 dalyje nurodytų atitinkamų standartų, taip pat atitinkamų pramonės ir verslo protokolų. Visų pirma, kūrėjai ir diegėjai, kai įmanoma, atlieka dirbtinio intelekto, robotikos

ir susijusių technologijų naudojamų duomenų išorinių šaltinių kokybės patikras ir įdiegia jų rinkimo, saugojimo, tvarkymo ir naudojimo priežiūros mechanizmus.

3. Nedarant poveikio perkeliamumo teisėms ir asmenų, kuriems naudojant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas buvo gauti duomenys, teisėms, duomenų, naudojamų ar sukurtų taikant Sąjungoje sukurtą, įdiegtą ar naudojamą dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, rinkimas, saugojimas, apdorojimas, dalijimasis jais vykdomas ir prieiga prie jų suteikiama laikantis atitinkamų 1 dalyje nurodytų standartų, taip pat atitinkamų pramonės ir verslo protokolų. Visų pirma, kūrėjai ir diegėjai užtikrina, kad tie protokolai būtų taikomi kuriant ir diegiant dirbtinį intelektą, robotiką ir susijusias technologijas, aiškiai apibrėždami duomenų, kurie naudojami ar kuriami taikant šias technologijas, apdorojimo ir prieigos prie jų suteikimo reikalavimus, taip pat duomenų apdorojimo tikslą, aprėptį ir adresatus bei prieigos prie tokių duomenų suteikimą, visiems šiems aspektams taikant galimybės patikrinti ir atsekamumo bet kuriuo metu reikalavimą.

14 straipsnis

Priežiūros institucijos

1. Kiekviena valstybė narė paskiria nepriklausomą valdžios instituciją, atsakingą už šio reglamento taikymo stebėseną (toliau – priežiūros institucija). Pagal 7 straipsnio 1 ir 2 dalis kiekvienai nacionalinei priežiūros institucijai pavedama vertinti, ar Sąjungoje sukurtas, įdiegtas ir naudojamas dirbtinis intelektas, robotika ir susijusios technologijos, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, yra didelės rizikos technologijos, ir, jei taip, vertinti ir stebėti jų atitiktį šiame reglamente nustatytiems etikos principams.

2. Kiekviena priežiūros institucija prisideda prie nuoseklaus šio reglamento taikymo visoje Sąjungoje. Tuo tikslu kiekvienos valstybės narės priežiūros institucijos bendradarbiauja tarpusavyje, su Komisija ir kitomis atitinkamomis Sąjungos institucijomis, įstaigomis, organais ir agentūromis, visų pirma nustatydamos 13 straipsnio 1 dalyje nurodytus valdymo standartus.

3. Kiekviena nacionalinė priežiūros institucija yra atsakinga už valdymo standartų taikymo dirbtiniam intelektui, robotikai ir susijusioms technologijoms priežiūrą, be kita ko, palaikydama ryšius su kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų. Tuo tikslu kiekvienos valstybės narės priežiūros institucijos sudaro sąlygas reguliariems mainams su suinteresuotaisiais subjektais.

4. Kiekviena nacionalinė priežiūros institucija teikia profesines ir administracines gaires ir paramą, susijusią su bendru šiame reglamente nustatytų etikos principų įgyvendinimu, be kita ko, skirtas mažosioms ir vidutinėms įmonėms arba startuoliams.

5. Kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip [OL: prašom įrašyti datą – vieneri metai po įsigaliojimo] praneša Europos Komisijai apie teisines nuostatas, kurias ji priima pagal šį straipsnį, ir nedelsdama praneša apie visus vėlesnius šioms nuostatoms įtakos turinčius pakeitimus.

6. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų šiame reglamente nustatytų etikos principų įgyvendinimą. Valstybės narės tiek Sąjungos, tiek nacionaliniu lygmeniu remia atitinkamų suinteresuotųjų subjektų ir pilietinės visuomenės pastangas užtikrinti laiku teikiamą, etišką ir gerai informacija pagrįstą atsaką į naujas galimybes ir iššūkius, visų pirma tarpvalstybinio pobūdžio, kylančius dėl technologinės plėtros, susijusios su dirbtiniu intelektu, robotika ir susijusiomis technologijomis.

15 straipsnis

Pranešimai apie pažeidimus ir pranešimų teikėjų apsauga

Pranešimams apie šio reglamento pažeidimus ir asmenų, pranešančių apie tokius pažeidimus, apsaugai taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937[3].

16 straipsnis

Direktyvos (ES) 2019/1937 dalinis keitimas

Direktyva (ES) 2019/1937 iš dalies keičiama taip:

1) 2 straipsnio 1 dalis papildoma šiuo punktu:

„xi) dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo.“

2) Priedo I dalis papildoma šiuo punktu:

„K. 2 straipsnio 1 dalies a punkto xi papunktis – dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimas, diegimas ir naudojimas.

„xxi) [data] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų kūrimo, diegimo ir naudojimo etikos principų“.“

17 straipsnis

Peržiūra

Komisija reguliariai peržiūri dirbtinio intelekto, robotikos ir susijusių technologijų, įskaitant programinę įrangą, algoritmus ir duomenis, kurie naudojami arba kuriami taikant tokias technologijas, raidą ir ne vėliau kaip [OL: prašom įrašyti datą – treji metai po įsigaliojimo], o vėliau kas trejus metus teikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir

[3] 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).

socialinių reikalų komitetui šio reglamento taikymo ataskaitą, įskaitant galimo šio reglamento taikymo srities pakeitimo vertinimą.

18 straipsnis
Įsigaliojimas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jis taikomas nuo ... [data].

2. Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse pagal Europos Sąjungos steigimo sutartį.

AIŠKINAMOJI DALIS

1982 m. filmo „Bėgantis skustuvo ašmenimis“ dialogas tarp Rachael, vadinamosios replikantės, dirbančios įmonėje, gaminančioje replikantus — protingus humanoidinius robotus, ir Deckardo, nusikaltėlių medžiotojo, kuris gyvenimui uždirba sunaikindamas nekontroliuojamus replikantus; ji teiraujasi:

„Jūs manot, kad mūsų darbas visuomenei nenaudingas.“

Jis jai atsako:

„Replikantai, kaip ir kiti aparatai, nei jie naudingi, nei žalingi.„ “Jeigu jie naudingi, tai ne mano problema.“

Nauda ir rizika

Masinis dirbtinio intelekto diegimas į visus aparatus, kuriais naudojamės viešojoje, darbo ir socialinėje aplinkoje, bus ar jau yra technologinis šuolis, palyginamas tik su pramonės revoliucija. Gyvenimas jau nebus toks pats, bus milžiniškų pokyčių darbo rinkoje, santykiuose su valdžios institucijomis, asmeniniuose santykiuose ir net mūsų gyvenime namuose – pagalvokime, ką reiškia daiktų internetas visuose buitiniuose prietaisuose namie. Dėl tokio masto technologinio šuolio mes susiduriam su dilema, kurios atsakymo ieškoma filme „Bėgantis skustuvo ašmenimis“: visa technologija teikia naudos ir kelia riziką. Kalbėdami apie dirbtinį intelektą, atsižvelgiant į jo savaiminę galią, kalbame apie naudą ir riziką tokiu mastu, kurio anksčiau niekada nesvarstėme.

Europos Sąjungos vaidmuo nustatant teisinę sistemą

Tačiau mes, atstovaudami viešojo administravimo institucijoms, nagrinėjančioms šį reiškinį, priešingai nei Deckardas, negalime pasiduoti profesiniam cinizmui. Būtent Europos Parlamentui labai svarbu tiek skatinti šių technologijų galimybes siekiant Europos gerovės ir konkurencingumo, tiek užtikrinti neatsiejamos rizikos kontrolę ar numatyti priemones kuriai nors iš šių rizikos rūšių pasireiškus. Todėl norime pirmauti teisiškai nustatant etinę ribą, kuri, viena vertus, apsaugotų Europos piliečius nuo galimų neigiamų šios technologinės plėtros pasekmių, ir, kita vertus, suteiktų papildomos naudos užtikrinant pasitikėjimą Europos dirbtiniu intelektu pasaulyje. Etinė riba atitinka mūsų Europos principus ir vertybes, nurodytus Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir suderinamus su mūsų civilizacijos projektu. Teisės aktai grindžiami humanistiniu ir orientuotu į žmogų požiūriu į technologinę plėtrą. Reglamentavimas taikomas ne tik Europoje sukurtam dirbtiniam intelektui, bet ir užtikrina griežtus reguliavimo reikalavimus viskam, ką ketinama naudoti Europos Sąjungoje.

Būtina, kad teisių ir pareigų sistema būtų bendra visose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Jeigu būtų priimti nacionalinės teisės aktai nenustačius bendros krypties, tai galėtų sutrikdyti bendrosios rinkos veikimą ir kliudyti mūsų kolektyvinėms pastangoms pirmauti technologijų srityje pasaulyje. Įsteigus Europos agentūrą, kuri būtų atsakinga už šio reglamentavimo raidos priežiūrą, būtų suderinta kiekvienoje valstybėje narėje rengiama teisinė ir techninė sistema.

Lankstus ir perspektyvus reglamentavimas

Priešingai pozicijai, pagal kurią siekiama pereiti nuo šio sektoriaus reguliavimo prie savireguliavimo, užmezgus dialogą būtų galima parodyti visuomenės dalyvavimo svarbą, taip siekiant ne tik ekonominės grąžos, bet ir kitų tikslų. Kai kurie kiti Europos viešųjų institucijų saugomi tikslai – užkirsti kelią diskriminacijai (nesvarbu, koks jos pagrindas) sprendimų priėmimo procese, išnaudoti šių technologijų galią siekiant sukurti teisingesnę visuomenę, ypatingą dėmesį skiriant lyčių nelygybės mažinimui ir aplinkos požiūriu tvaresniems tikslams. Kalbant apie pastaruosius tikslus, tekste numatyti aiškūs Europos valdžios institucijų įgaliojimai.

Kitas šio teisės akto tikslas — suderinti aukštų reikalavimų sistemą ir reglamentavimo paprastumą išvengiant reguliavimo ir (arba) didelės biurokratinės naštos susijusiems subjektams. Taip pat siekiama sukurti pakankamai lanksčią sistemą, kad būtų galima prisitaikyti prie pokyčių nuolat kintančioje aplinkoje ir kartu sudaryti sąlygas sektoriams rengti teisės aktus, kurie atitiktų konkrečią realybę.

Visapusiškas teisės aktų derinimas sukuriant nacionalines priežiūros institucijas

Šiuo reglamentu siekiama užtikrinti priežiūrą visuose itin sudėtingos technologijos etapuose. Šiame teisės akte išdėstytos nuostatos apima visus aspektus, susijusius su technologijų plėtojimu, diegimu ir savarankiška raida vykstant mašinų mokymusi ir (arba) giliajam mokymuisi. Ypatingas dėmesys skiriamas prevencijai, susijusiai su rizika, kylančia dėl vadinamųjų didelės rizikos technologijų, t. y. tais atvejais, kai yra didelė neigiamo išorinio poveikio tikimybė ir (arba) kai kalbama apie opius klausimus, kuriems būtina speciali apsauga, kaip apibrėžta šiame reglamente: jame reglamentuojamas itin opus klausimas, susijęs su individualiomis teisėmis, pvz., nuotolinio atpažinimo technologijos, nustatant daug jų naudojimo garantijų; taip pat labai griežtai reglamentuojama pagrindų ir terminų sistema, kad valdžios institucijos ja galėtų naudotis tik didelio masto ekstremaliųjų situacijų atvejais.

Šiuo teisės aktu taip pat siekiama, kad rengiant, plėtojant, kontroliuojant ir prižiūrint šią reguliavimo sistemą dalyvautų plačioji visuomenė, ypač asmenys, kuriems jis darys didžiausią poveikį. Dokumente numatyta suteikti įgaliojimus visoms nacionalinėms priežiūros institucijoms (jame taip pat nurodoma, kad privaloma jas įsteigti), siekiant užtikrinti jų būtiną ir reguliarų dalyvavimą prisidedant prie pilietinės visuomenės. Taip pat nustatyti griežti skaidrumo ir atskaitomybės reikalavimai dirbtinio intelekto kūrėjams, diegėjams ir naudotojams. Taip pat numatomi naudotojų pilietinio elgesio įsipareigojimai ir užtikrinama būtina sąžiningo šių technologijų naudojimo apsauga.

Suprantamumas, skaidrumas, atskaitomybė, atsakomybė ir valdymas

Dar toli ta realybė, kai algoritmas galės užtikrinti psichoistorijos, apie kurią Isaac Asimov kalbėjo romane „Fondas“, atsiradimą. Todėl pačiai saviraiškos laisvės sąvokai, neatsiejamai žmogaus būklės daliai, kol kas nekyla pavojus. Net ir bandant užbėgti už akių pagrindinių istorijos tendencijų atsiradimui. Mes, demokratinės valdžios institucijos sieksime užtikrinti, kad svarbūs ir mažiau svarbūs sprendimai, priimami naudojant dirbtinio intelekto technologijas, nebūtų tamsių ir nesuvokiamų matematinių formulių rezultatas. Suprantamumas, skaidrumas, atskaitomybė ir atsakomybė bus neatskiriamos Europos Sąjungoje kuriamo ir naudojamo dirbtinio intelekto savybės.

Trumpai tariant, Europos Sąjunga siekia būti erdve, kurioje būtų užtikrinta būtina piliečių

teisių apsaugos ir technologinės plėtros stiprinimo pusiausvyra. Mūsų reglamentavimas ir priežiūros institucijos (-ų) vykdomas plėtojimas turėtų būti pavyzdys visam pasauliui ir kertinis akmuo siekiant užtikrinti tinkamą šio reiškinio valdymą visame pasaulyje.